

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3587/2019
21.05.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босилковића и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ из ..., чији су пуномоћници Слободан Драгутиновић и Новица Јефтић адвокати из ..., против тужене Општине Параћин, коју заступа Општински јавни правобранилац, ради накнаде за фактички извршену експропријацију, одлучујући о ревизији тужилаца и ревизији тужене које су изјављене против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3737/17 од 24.10.2018. године, у седници већа која је одржана дана 21.05.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3737/17 од 24.10.2018. године у делу којим је потврђен став други изреке пресуде Вишег суда у Јагодини П 47/16 од 30.05.2017. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3737/17 од 24.10.2018. године у ставу другом изреке, тако што се одбија као неоснована жалба тужилаца и потврђује пресуда Вишег суда у Јагодини П 47/16 од 30.05.2017. године у ставу трећем изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ ревизија тужене изјављена против дела става првог изреке пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3737/17 од 24.10.2018. године којим је потврђена пресуда Вишег суда у Јагодини П 47/16 од 30.05.2017. године у ставу првом изреке, као недозвољена.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиоци да туженој на име накнаде трошкова поступка по ревизији исплате износ од 90.000,00 динара у року од 15 дана.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Јагодини П 47/16 од 30.05.2017. године ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев, па је обавезана тужена да тужиоцима солидарно исплати на име накнаде за фактички извршену експропријацију к.п. ... (улица) са делом од 314 м2 к.п. .../... (улица) са делом од 113 м2, к.п. .../... (улица) са делом од 6 м2, к.п. ... (улица) са делом од 57 м2, укупно 490 м2 (4,90 ари), које су формиране од некадашње парцеле ... КО ..., износ од 2.429.420,00 динара са законском

затезном каматом на овај износ почев од 02.02.2017. године па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде под претњом извршења. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев којим су тужиоци тражили да се обавезе тужена да им на име фактички извршене експропријације парцеле к.п. ... за површину од 31,74 ара солидарно исплати изнад досуђеног износа у ставу првом изреке пресуде до тражених 18.116.112,00 динара са законском затезном каматом на овај износ почев од 02.02.2017. године, па до коначне исплате у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде под претњом извршења, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим су тужиоци тражили да се обавезе тужена да им на име фактички извршене експропријације дела кат. парцеле ... у површини од 12,52 ара солидарно исплати износ од 6.207.416,00 динара са законском затезном каматом на овај износ почев од 02.02.2017. године, па до коначне исплате у року од 15 дана, као дана пријема писменог отправка пресуде под претњом извршења, као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 436.486,34 динара у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде под претњом извршења.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3737/17 од 24.10.2018. године ставом првим изреке одбијене су као неосноване жалбе тужилаца и тужене па је пресуда Вишег суда у Јагодини П 47/16 од 30.05.2017. године у ставу првом и другом потврђена. Ставом другим изреке преиначена је иста пресуда у ставу трећем и четвртм изреке, тако што је делимично усвојен тужбени захтев тужилаца, па је обавезана тужена да тужиоцима солидарно исплати на име накнаде за фактички извршену експропријацију дела раније к.п. ..., сада новоформиране к.п. ... КО ... са делом од 428 м2 (улица) износ од 2.122.024,00 динара са законском затезном каматом на овај износ почев од 02.02.2017. године, па до коначне исплате у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде, под претњом извршења, а у преосталом делу тужбени захтев којим су тужиоци тражили да се обавезе тужена да им за фактички извршену експропријацију раније к.п. ... солидарно исплати од досуђених 2.122.024,00 динара за површину под улицом од 428 м2, садашње к.п. ... до тражених 6.207.416,00 динара (за површину до 12,52 ара) са законском затезном каматом на овај износ почев од 02.02.2017. године, па до коначне исплате у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде под претњом извршења је одбијен, као неоснован. Обавезана је тужена да тужиоцима на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 196.107,78 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде под претњом извршења.

Против правноснажне другостепене пресуде донете тужиоци су благовремено изјавили ревизију у делу става првог, другог и трећег изреке, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Ревизију је благовремено изјавила и тужена против става првог, другог тачка 1 и трећег изреке другостепене пресуде, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр. 72/11 са изменама и допунама), Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужилаца није основана, а да је ревизија тужене делимично основана, а делимично недозвољена.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности, а на друге битне повреде се ревизијом тужилаца не указује.

Према утврђеном чињеничном стању правни претходних тужилаца сада пок. ВВ је 1936. године био уписан као власник катастарске парцеле ... њива 2 класе, површине 24,42 ара и катастарске парцеле ... кућа, пашњак 1 класе, површине 36,64 ара, које су биле уписане у ЛН ... на основу премера из 1936. године.

Након смрти ВВ, ... године, решењем О број 91/58 од 03.02.1959. године за наследнике на његовој имовини и то на катастарској парцели ... површине 24,42 ара оглашена је супруга ГГ, а на катастарској парцели ... од 36,64 ара оглашен је син ДД. Након смрти ГГ расправљена је њена заоставштина решењем О број 112/77 од 04.04.1977. године, а за наследника је оглашен њен син ДД на парцели број ... површине 24,42 ара КО ... . ДД је преминуо дана ... године, а правноснажним решењем Основног суда у Параћину О број 650/15 од 07.07.2015. године за наследнике на његовој заоставштини по закону и споразуму оглашени су син оставиоца АА и ћерка ББ, тужиоци у овој парници. Решењем Народног одбора Општине Параћин, Одељење за финансије број 03-2616/60 од 17.02.1960. године су са даном 26.12.1958. године као даном ступања на снагу Закона о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта национализована и постала друштвена својина изграђена и неизграђевина грађевинска земљишта набројана у диспозитиву овог решења, а под редним бројем 219, између осталог и катастарска парцела ..., површине 24,42 ара чији је сопственик на дан 25.12.1958. године био ВВ из ... . Катастарска парцела ..., површине 36,64 ара, која је 1936. године била уписана на име правног претходника тужилаца ВВ, 1946. године је, без документације о основу, уписана на државу ФНРЈ. Ова парцела је 1967. године цепана, а 1968. године делови те катастарске парцеле су означени бројевима .../..., .../..., .../..., .../..., .../... и .../... уступљени су на трајно коришћење као национализовано градско-грађевинско земљиште трећим лицима, којима је решењима Одељења за управно-правне послове СО Параћин од 10.01.1968. године за уступљено трајно право коришћења одређена накнада коју су обавезани да плате.

Вештачењем је утврђено је да су на парцелама ... и ... односно, на новоформираним парцелама, изграђени индивидуални стамбени и помоћни објекти, а на деловима парцеле ... и ... које су по новом премеру означене као катастарске парцеле ... и ... су улице ...и ... и то у саставу ових улица ушле су катастарске парцеле .../... са уделом од 113 м², .../... са уделом од 6м², парцела ... са уделом од 57 м², парцела ... са уделом од 314 м² и парцела ... са уделом од 428 м², укупно 918 м² коју површину покрива улица, док на осталим новоформираним парцелама изграђени су индивидуални, стамбени и помоћни објекти. Према извештају Пореске управе-Филијале Параћин од 02.02.2017. године тржишна вредност новонасталих парцела од некадашњих к.п. ... и ... КО ... град износи 4.958,00 динара по м². Тужиоци нису у поседу ових парцела почев од педесетих година, а у овој парници тужиоци траже накнаду наводећи да су ове парцеле прешле у власништво тужене без правног основа.

Полазећи од напред утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да тужиоци имају право на накнаду због извршене фактичке експропријације за део катастарске парцеле ..., од ког дела је формирана улица и обавезао тужену да тужиоцима исплати износ од 2.429.420,00 динара за површину од 490 м² ставом првим изреке, док је ставом другим изреке одбио тужбени захтев преко досуђеног, а до

траженог износа за површину од 31,74 ара налазећи да тужена није пружила доказе да су делови некадашње катастарске парцеле ..., од којих је формирана улица, у укупној површини од 490 м² национализовани и да је правним претходницима тужилаца исплаћена накнада по овом основу. Како је решењем Одељења за финансије НО Општине Параћин број 03-2616/60 од 17.02.1960. године катастарска парцела ... у површини од 24,42 ара национализована и постала друштвена својина, то је првостепени суд одбио тужбени захтев тужилаца за исплату на име фактички извршене експропријације за део катастарске парцеле од ... од 12,52 ара.

Другостепени суд је делимично потврдио првостепену пресуду у ставу првом и другом изреке којим је одлучено о накнади за фактички експроприсану катастарску парцелу ... КО ..., а исту пресуду у је ставу трећем изреке преиначио тако што је делимично усвојио тужбени захтев и обавезао тужену да тужиоцима на име накнаде за фактички извршену експропријацију дела раније к.п. ..., сада новоформиране к.п. ... КО Параћин град, са делом од 428 м², исплати износ од 2.122.240,00 динара са законском затезном каматом од 02.02.2017. године а у преосталом делу тужбени захтев одбио као неоснован, са образложењем да само део раније катастарске парцеле ..., сада новоформиране катастарске парцеле ..., у површини од 428 м² представља улицу, док су на осталим новоформираним парцелама изграђени индивидуални стамбени и помоћни објекти.

На правилно утврђено чињенично стање, неправилно је примењено материјално право када је тужбени захтев делимично усвојен.

Наиме, решењем Одељења за финансије НО Општине Параћин број 03-2616/60 од 17.02.1960. године правном претходнику тужилаца ВВ к.п. ... у површини од 24,42 ара је национализована и постала друштвена својина. Из решења Одељења за управно-правне послове СО Параћин донетих 10.01.1968. године којима је трећим лицима, за уступљено трајно право коришћења одређена накнада коју су обавезани да плате, произилази да и катастарска парцела ... национализована, на основу Закона о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта („Службени лист ФНРЈ“, бр. 52/58). Дакле, катастарске парцеле ... и ... нису експроприсане већ национализоване. Ако је спорна непокретност правном претходнику тужилаца национализована, тужиоци не могу добити накнаду која се одређује за експроприсану непокретност по члану 42. Закона о експропријацији, јер се ради о различитим основама стицања друштвене (државне) својине.

Тужиоци су спорне непокретности пријавили у посебном поступку као да су национализоване на основу Закона о пријављивању и евидентирању одузете имовине („Сл. гласник РС“, бр. 45/2005), који у члану 9. став 1. садржи правило да ће се враћање одузете имовине или обештећење уредити посебним законом. Неколико година касније донет је тај закон (Закон о враћању одузете имовине и обештећењу „Сл. гласник РС“, бр. 72/11). Тужиоци су поднели захтев Агенцији за реституцију, која је закључком број ...-.../... од 02.08.2012. године, захтев за враћање одузете имовине, односно обештећење, бившег власника ВВ одбацила, као неуредан.

С обзиром да правном претходнику тужилаца, а ни тужиоцима, непокретност није одузета по основу раније важећег Закона о експропријацији, нити је извршена фактичка експропријација (без решења) већ је земљиште постало друштвена својина (у суштини државна својина) по основу акта о национализацији, то се у парничном

поступку не може остваривати право на накнаду тржишне вредности одузетог земљишта. Законодавац је прво, Законом о пријављивању и евидентирању одузете имовине, а касније и Законом о враћању одузете имовине, прописао начин остварења повређеног субјективног права (обештећење се остварује у управном поступку), због чега се накнада као за експроприсано земљиште у парничном, односно ванпарничном поступку ранијем власнику не може признати. Чињеница да је захтев за враћање одузете имовине односно, обештећење бившег власника ВВ одбачен као неуредан решењем Агенције за реституцију, не даје право тужиоцима као наследницима сада пок. ВВ, на накнаду за извршену фактичку експропријацију обзиром да су они то право могли да остваре у управном поступку да су поднели одговарајућу документацију.

Са изнетих разлога сагласно одредби члана 414. и члана 416. ЗПП одлучено је као у ставу првом и другом изреке.

Како је тужена успела у ревизији, то су обавезани тужиоци да туженој на име накнаде трошкова поступка по ревизији исплате износ од 90.000,00 динара.

Обзиром да је одредбом члана 403. став 2. ЗПП прописано да ревизија није дозвољена у имовинско-правним споровима, ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 Евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе, то је ревизија изјављена против дела става првог изреке пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3737/17 од 24.10.2018. године, којим је потврђен став први изреке пресуде Вишег суда у Јагодини П 47/16 од 30.05.2017. године недозвољена, па је овај суд, на основу напред наведеног и одредбе члана 410. став 1. ЗПП одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа-судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић